

УДК 323.325

JEL Classification: J21

DOI: <https://doi.org/10.32317/2221-1055.202101053>

Г. І. САБЛУК

Гендерна збалансованість в умовах децентралізації управління сільським розвитком

Мета статті - теоретично й науково обґрунтувати основні методичні засади щодо досліджень гендерної рівності та впровадження принципів, які охоплюють сферу життя сільських людей.

Методика дослідження. Застосовано методи монографічного та логічного аналізу розвитку сільських територій в системі гендерної політики. Проаналізовано питання децентралізації на селі як процесу перерозподілу функцій і основних повноважень під кутом гендера. Сконцентровано увагу на участі жінок у реформах на місцевому рівні.

Результати дослідження. Висвітлено питання щодо гендерних проблем: забезпечення рівних прав і можливостей в економічному, суспільно-політичному житті сільського населення. Приділено увагу гендерній ролі жінки за характеристикою її поведінки як матері, дружини, господині, берегині роду. Встановлено, що в процесі реформи децентралізації розкриваються значно ширші повноваження і напрями розвитку в економічному і соціальному житті сільських людей.

Елементи наукової новизни. Охарактеризовано зацікавленість громад у рівному партнерстві між чоловіками і жінками в будь-яких ініціативах економічного, соціально-побутового та духовного розвитку їхнього сільського регіону, що набуває форми гендерної збалансованості. Розглянуто прагнення справедливого доведення їх участі в суспільному житті, не применшуючи при цьому ролі жінок та їх праці. Цілеспрямованість повинна бути направлена на подолання закоренілих стереотипів. Звернено увагу на зацікавлення наукового світу у доведенні важливості гендерної рівності для суспільства.

Практична значущість. За результатами досліджень виокремлено, що гендер, як суспільно-сконструйоване явище, має забезпечити рівнозначиме представлення кожної статі у суспільному процесі, з дотриманням поваги і розумінням прикладених зусиль у їх досягненнях. Запропоновано ряд важливих принципів, що охоплюють сферу життя сільського суспільства. *Бібліогр.:* 14.

Ключові слова: гендер; гендерна збалансованість; сільські території; децентралізація; гендерні знання; сільське жіноцтво; жінка-лідерка.

Саблук Ганна Іванівна - старша наукова співробітниця відділу соціально-економічного розвитку сільських територій, Національний науковий центр «Інститут аграрної економіки» (03127, м. Київ, вул. Героїв Оборони, 10) E-mail: alexey@iae.kiev.ua

Постановка проблеми. Розглядаючи соціальний аспект вивчення життя сільського населення, його гендерної складової, питання в основному сконцентровується на сутності й закономірностях розвитку сільських територій, змісту та спрямованості в організації елементів поєднання матеріального і духовного людського життя. Адже пам'ятні минулі роки, коли передаючи свій душевний стан у піснях, жінки при цьому виконували колективну роботу. Проте відбувалося це із гармонією з навколишнім середовищем, розумінням життєвого простору, відтворюючи радість буття для себе, родини й близьких. Бо не можна відокремити від людини радість самого існування,

відчуття родючої землі, успіхів своєї праці, власне життя.

Нині очевидним стає необхідність поліпшення функціональної ролі сільської місцевості з мотивуванням її привабливості як для проживання сільських людей, так і загалом для об'єктивної потреби в розширенні функцій сільських територій [2].

Актуальність гендерних змін в Україні зумовлена не лише міжнародними зобов'язаннями держави, але і її внутрішніми проблемами. Гендерного реформування потребує кожна сфера людського життя: і промисловість, і охорона здоров'я, будівництво та транспорт, і сільське господарство. Тому забезпечення рівних прав і можливостей жінок і чоловіків державними програмами орієнтоване на європейську модель з урахуванням особливостей українського соціуму.

© Г. І. Саблук, 2021

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженнями науковців охоплюються різні періоди історії людства, а тому питання гендерної збалансованості в розвитку сільських регіонів завжди на часі. Науково обґрунтовані підходи по цих питаннях досліджувалися у працях відомих вчених і спеціалістів, серед яких: О. Данчева [2], А. А. Жигір [4], В. Кобиляцька [5], М. Й. Малік [6], Н. І. Патица [8], О. Л. Попова [9], М. П. Талавира [11] та ін.

Мета статті - теоретично й науково обґрунтувати основні методичні засади щодо досліджень гендерної рівності та впровадження принципів, які охоплюють сферу життя сільських людей.

Виклад основних результатів дослідження. Україна, як європейська держава, своїм завданням передбачає не лише забезпечення успішних соціальних та соціально-економічних реформ, а й досягнення нової якості життя, гармонізації суспільних відносин.

Відтак впровадження принципів гендерної рівності, що охоплює всі сфери життя українського населення, орієнтується на об'єктивну оцінку існуючої ситуації, враховуючи особливості економічного, соціального та духовного розвитку людей і в селі, і в місті - держави в цілому. Бо власне закони ще не гарантують існуючої гендерної рівності й не забезпечать готовності чоловічої і жіночої статі у своєму повсякденному житті керуватися виключно вимогами, зазначеними у виданих документах. Адже існуючі результати нерівності у соціально-економічній сфері життя лише посилюються через укорінення старих гендерних правил [12].

Звідси важливою сходинкою для забезпечення гендерних дій набуває у повсякденній роботі поповнення гендерних знань, впроваджуючи цим самим у життя принципи гендерної рівності та поведінки молодих людей у сімейному житті та побуті.

Така велика робота актуальна і проводиться в Україні на рівні представників Міністерства освіти і науки, Міністерства соціальної політики, Міністерства охорони здоров'я, зокрема тих департаментів, що опікуються питаннями розширення можливостей для жіноцтва, вивчаючи і контролюючи формування гендерно-відповідальної поведінки, дотримуючись тих правил, які загальноприйняті в суспільстві. І якщо увага сконцентровується на тому питанні, то з точки зору

інтересів як суспільства в цілому, так і кожної окремої людини обґрунтування потрібно націлювати на сукупність вчинків і дій людини, які створюють її уяву про спосіб життя, тобто, дієвості самої людини [12].

Сьогодні процес децентралізації став найбільш обговорюваною темою реформ на селі. За такої організації громади на місцях мають більше впливу на вирішення не тільки поточних питань, а й глобальних проблем, адже отримали значно більше і фінансових можливостей. Передача повноважень від виконавчої влади до місцевого самоврядування підвищує фінансову та функціональну спроможність вирішувати всі глобальні питання на місцях, цим самим забезпечуючи життєдіяльність територіальних громад на селі: використання місцевих природних ресурсів в інтересах громад, урегулювання питань власності громад на комунальне майно і землю, посилення впливу самих громад на місцевий розвиток [6].

Уже існує чітке бачення того, як розвивається соціальна інфраструктура села. Люди самі переконуються в тому, що децентралізація - одна з успішних реформ в Україні. Адже це підходить до утримання об'єктів соціальної сфери, доступ до лікувальних закладів завдяки омріяним налагодженим дорогам. І хоча проблемних питань вистачає, проте в будь-якому випадку їхнє вирішення направлене на позитивний результат. Участь жінок у процесах децентралізації, залучення жінок і чоловіків однаковою мірою до процесу реформи децентралізації дозволяє значно ефективніше забезпечувати управління на місцях [13].

В українському суспільстві історично так склалося, що дискримінація жінок не була явною, гендерні проблеми не мали особливого наголосу. Нині ситуація повсякденності інша, і гендерна політика, як ніколи раніше, актуальна. Тому розглядається згадане питання спільно стосовно чоловіка і жінки, не виділяючи гендерні особливості статі. Адже лідери наявні і серед чоловіків, і серед жінок (лікарі, вчителі, науковці і т.д.). При цьому центри зайнятості доводять, що серед безробітних більше жінок, ніж чоловіків [2]. Так, по Україні у лютому 2019 р. зареєстровано безробітних жінок 193,5 тис. осіб, тоді як безробітних чоловіків за цей же період 173,5 тис. осіб. За даними Державної служби зайнятості, у 2018 р. протягом одного місяця - січня, послуги отримали 53% жінок

(223,3 тис. осіб) і 47% чоловіків (201,3 тис. осіб). Цим і підтверджується, що жінки частіше звертаються до служби зайнятості в пошуках роботи. На селі нині це серйозна проблема, яку неможливо вирішити без урегулювання ринку праці. Існує велика кількість безробітних у сільських місцевостях, які потребують працевлаштування і перебувають за межею регульованого державою ринку праці. До того ж вони соціально не захищені, що значною мірою актуалізує окреслену проблему [3].

Проте постійний і детальний аналіз ситуації, що склалася на селі, за визначення можливостей розвитку сільських територій, дає змогу зосередитися на вирішенні нагальних питань їх розвитку в умовах децентралізації. І коли йдеться про гендерну роль, то жінка стає своєрідним провідником за характеристикою поведінки: мати, дружина, господиня, берегиня. А далі все залежить від того, який напрям у житті жінка обирає – бізнес, політика чи виконання призначеної для неї жіночої функції – народити дитину, бо цю місію ніхто, крім неї, не виконає.

Права жінок і чоловіків згідно з Конституцією України забезпечуються рівними можливостями і в суспільно-політичній діяльності. Аналітичний портал «Слово і діло» наводить наступні цифри. Так, за даними Всесвітнього економічного форуму Україна посідає 59 місце із 153-х у рейтингу гендерної рівності. Досить важливо, яка тенденція гендерної збалансованості простежується в українському парламенті. Якщо в першому скликанні налічувалося тільки 2,5% жінок (12 із 475 депутатів), то у нинішньому дев'ятому скликанні – 20,6% (87 із 423). Відзначимо, що вперше у керівництві парламенту жінка з'явилася лише у восьмому скликанні (Оксана Сироїд, Ірина Геращенко). Нині єдина жінка в президії Верховної Ради України – заступник спікера Олена Кондратюк [10].

Рівність – це основа демократичного суспільства і відображає повагу та права людини. Вільний підхід до реалізації особистості в українській родині – найпоширеніший гендерний стереотип, тобто вільний вибір: професійність чи робота. Адже людські ресурси – питання досить вагоме. Світові вчені розглядають людський капітал у сукупності здібностей людини, її знань та форм поведінки особистості в суспільстві. До прикладу, Н. Bartels доводить таку істину: людина виступає носієм людського капіталу, і спершу,

ніж взяти участь у процесі продуктивного виробництва, вона має бути освіченою [13].

В усіх об'єднаних громадах під час реформи децентралізації розкриваються значно ширші повноваження і напрями економічного та соціального розвитку, вивчаються потреби мешканців регіону тощо. Насамперед потрібно вдаватися до розуміння гендерних відмінностей і нерівностей, що становлять частину аналізу економічного розвитку на місцях. Нині громада має бути зацікавлена в партнерстві між чоловіком і жінкою в будь-яких ініціативах економічного розвитку.

Тенденції гендерної політики у довгостроковій перспективі варто розглядати у рівному представництві чоловіка і жінки в суспільстві та прагнути справедливого доведення їх участі в суспільному житті. Ті ролі, які традиційно визначені для чоловіків, можуть виконувати жінки, і навпаки, жіночу роботу можуть взяти на себе чоловіки і також бездоганно з нею управитися. Тому необхідно цілеспрямовано працювати над подоланням закоренілих стереотипів [14].

Діяльність жінок потребує нового оцінювання, не применшуючи при цьому їх ролі. Наприклад, робота з догляду за дітьми вдома чи праця в дошкільних закладах повинна бути поставлена на один щабель із роботою чоловіків на будівництві.

Гендер являє собою соціально-сконструйоване явище і молодих людей потрібно націлювати на такі характеристики ще з шкільних років, щоби в майбутньому не створювати форми дискримінації та суспільної ізоляції. На цьому особливу увагу акцентують науковці світу, доводячи, що гендерна збалансованість надто важлива для суспільства. Розв'язання проблеми знаходиться в площині мислення і розуміння того, як живуть і як взаємодіють жінки й чоловіки, зовсім при цьому не виділяючи жіночої проблеми. Висновок береться з того, що розвиток суспільного життя однаковою мірою стосується кожної статі, і в суспільному процесі дуже важливе справедливе представлення і чоловіка, і жінки. Жінкам потрібно віддавати належне за їхнє намагання часто без чоловічої підтримки долати проблеми, які, здавалося б, для них не по силі. Тут задіюється насамперед повага, тому позитивна характеристика щодо жіночих кроків у їхніх досягненнях завжди буде на користь справи [14].

Розширення сфери прикладання праці сільських людей значно зросла у період імплементації реформи децентралізації. Саме впровадження цієї реформи забезпечує умови для створення нових робочих місць для жителів сільських територій. Як наслідок, лише за першу половину 2020 р. частка власних доходів об'єднаних територіальних громад до місцевих бюджетів зросла на близько 16% порівняно з такими у 2016 р. Характерне також створення робочих місць у сферах обслуговування населення: медичні послуги, освітянські, адміністративні, соціально-побутові тощо [8].

За приклад слугує створення за підтримки програми «U - LEAD з Європою» та Міністерства регіональної політики України Дніпропетровського Центру розвитку місцевого самоврядування (ЦРМС). Там, на Дніпропетровщині, активну громадську позицію займають представниці об'єднаних територіальних громад, голови ОТГ, представниці публічного сектору, які створили мережу жінок-лідерок. Результатами своєї роботи вони демонструють хід реформи децентралізації на селі [1].

Особливий наголос жінки-лідерки відводять змінам у ставленні суспільства до жінок та їхніх проблем. За допомогою ЗМІ і громадських організацій увага фокусується на гендерній збалансованості суспільства, адже повернення її має бути не лише до ролі жінки, але і її захищеності. Вважається, що жінку оцінюють завжди за виконаною роботою, а чоловіки можуть займати будь-які посади, тобто за потенціалом, який зазвичай відводиться чоловічій статі [1].

Дніпропетровський ЦРМС відстежує ефективність роботи керівників, де такі посади обіймає жінка. Так, село Василівка, яке розташоване неподалік м. Дніпра, розвивається, модернізується за рахунок інфраструктурної субвенції та коштів обласного бюджету: відремонтовано будівлю дитсадка, проведені заходи з відкриття додаткових груп, щоби повною мірою охопити дитячий контингент дошкільною освітою. Це дає можливість матерям працювати, а їхнім сім'ям отримувати можливість мати якісне дошкільне виховання, адже в селі позитивне те, що народжуваність перевищує смертність. І це слугує яскравим результатом роботи старости громади Олени Кінаш, яка свої службові кроки постійно спрямовує в розвиток території громади. Саме тут знаходить своє місце підприєм-

ницький напрям на селі, де думка керівника прикута до молоді. Адже молоді люди, щойно отримавши фахові дипломи, шукають роботу, як правило, в містах. Тому нині в с. Василівка успішно функціонує філіал українсько-німецького підприємства «Капарол», що забезпечує робочими місцями та бере участь у підготовці проекту розвитку території громади. Як зазначає Олена Кінаш: «Село без роботи - це міф. З ресурсами, які є на селі, кожен може собі знайти застосування, яке принесе прибуток» [1].

Тож лідерство жінок, їх ініціатива в умовах децентралізації особливо відчутна. У Солонянській об'єднаній територіальній громаді, теж на Дніпропетровщині, жінки очолюють 60% комунальних підприємств, серед яких культура, освіта, медицина. Особлива увага прикута до розвитку освіти. За розробленою концепцією освітянсько-спортивного розвитку громади (староста Ірина Грекова) створено опорну школу з повною модернізацією, яка є на сьогодні зразком для сільських українських шкіл. Наповнюваність школи учнями зросла від 600 до 1000 осіб. Школа стала центром освітнього, культурного, спортивного, а також економічного розвитку громади, адже дітей навчають естетичної краси та основ підприємництва, що надто важливо. Такий формат освоєння професійних навичок школярів надається молодими спеціалістами, які знайшли себе в нинішніх умовах сільського життя [1].

Дослідження швейцарсько-українського проекту «Підтримка децентралізації в Україні» DESPRO за 2017 р. свідчать, що жінка, обіймаючи керівну посаду, дещо не встигає в особистому житті. Проте, виконуючи професійні обов'язки, жінки нарівні з чоловіками беруть активну участь у вирішенні нагальних проблем, цим самим підтримуючи нинішні питання і вирішуючи проблеми реформи децентралізації в Україні.

Цей же проект щорічно організовує тренінг «Жінки-лідерки місцевого самоврядування» з метою поглиблення знань про гендерну рівність, про роль жінки в реальному житті [7]. Наводиться приклад об'єднаної громади на Львівщині з центром у м. Новий Калинів. У процесі об'єднання кількох невеликих сіл організувався центр, що став зразком реформування. Із наявного 98% населення - це сім'ї військових Повітряних сил України. Тому, можливо, за визначенням секретаря міської ради Новокалінівської ОТГ

Ярослави Каркач, існує порядок і завжди безпечно. Причому результат такого стану вбачають у єдності дій чоловіків і жінок, адже проблеми одні й ті ж, і різниці між баченням своєї роботи в ОТГ між ними немає.

Другий приклад - про роль професіоналізму незалежно від статі. Це історія Катерини Романенко, лауреатки Всеукраїнської премії «Жінка III тисячоліття» у номінації «Надія України». На переконання К. Романенко: «Децентралізація наповнила села життям і дала шлях кваліфікованим вмотивованим спеціалістам». Колектив, який працює під керівництвом голови Краснопільської ОТГ на Вінниччині К. Романенко, користується усіма можливостями навчатися управлінню у сфері публічних послуг, юридичних та економічних справ у інших країнах - Польщі, Австрії. В селах поліпшилася інфраструктура за рахунок отриманих фінансових ресурсів (відремонтовано дороги, проведено Інтернет, оновлено фельдшерські пункти, інші будівлі). Проте питання гендеру тут вивчається, бо залишається відчутною нерівність чоловіка і жінки у повсякденних турботах. Силами громади увага концентрується на повазі та взаєморозумінні в родині [7].

Заступниця голови Миколаївської ОТГ на Сумщині Віра Северин (це третій приклад проєкту) проклала свій шлях у лідери в селі через важливість усвідомлення рішень та виклику долі заради розвитку села. Завжди праглося вчитися, рухатися вперед, отримувати певний власний досвід. На початку об'єднання громад вона була єдиною жінкою-старостою села. Проте рішення обрати головою ОТГ виявилось спільним: віддати перевагу тому сільському голові, чий населений пункт знаходиться ближче до міста. Тому свідомо довірилася колезі-чоловікові, але це не означає, що жінка віддає своє лідерство, бо саме самодостатність і є вирішенням тих проблем, які вважаються нагальними [7].

Висновки. Зміни, які відбуваються внаслідок децентралізації, підтверджують, що цей процес незворотний. І саме гендерна рівність - одна з ключових цінностей на прямому поліпшення життя і досить важлива у місцевому самоврядуванні. Гендерної політики, як однієї з пріоритетних для утвердження демократії та забезпечення сталого економічного розвитку дотримується більшість країн світу.

Рівноправна участь чоловіків і жінок у всіх сферах життя, досягнення гендерної збалансованості в українській спільноті виявилися важливим кроком до демократичного розвитку нашої країни. Саме рівноправ'я жінок і чоловіків відіграє визначну роль у процесі децентралізації.

Відтак питання жіночого лідерства часто стає тією рушійною силою, що має наочний вплив на формування об'єднаних територіальних громад. Внутрішнє переконання молодих лідерок вселяє віру мешканцям сіл у власні сили, бо такий запал працює в інтересах усієї громади. Це виступає важливою умовою при формуванні проєктів бюджетів села, адже відповідати стратегії розвитку громади - спільна мета. До процесів підготовки проєктів залучається місцева молодь, саме їхні інтереси повинні в них відображатися. Тому створення молодіжних рад при радах ОТГ нині на часі, актуальне й правильне. Молодь бере активну участь у житті своєї території, враховуючи при цьому гендерні аспекти, що найбільш чутливі в соціальному житті села.

Відкритість перед суспільством, доволі чітка й категорична позиція жінок узагальнює спостереження того, що гендерні відносини можуть бути взаємно погодженими і збалансованими. Жінка здатна долати гендерні стереотипи про гендерну нерівність і досягнутий досвід ставить під сумнів старі світогляди.

Акумулюючи увагу на тому, що сільські території відіграють важливу роль у процесі суспільного життя країни, необхідний комплексний підхід до впровадження вирішальних принципів гендерної рівності, а саме: орієнтація на об'єктивність існуючої ситуації у конкретному сільському регіоні; врахування особливостей економічного, соціального та духовного розвитку сільського населення; розширення можливостей для сільського жіноцтва в рамках суспільного життя їхнього поселення; контроль за формуванням гендерно-відповідальної поведінки кожної статі, обґрунтовуючи сукупність дій і вчинків; поширення гендерних знань для більш повного забезпечення зайнятості сільських людей, особливо молоді, та збалансованості гендерних дій.

У перспективі характерною рисою гендерної збалансованості має стати гендерна чутливість, здатна визнавати існуючі гендерні відмінності й враховувати такі аспекти у стратегіях та діях людей.

Список бібліографічних посилань

1. Блик Людмила. Дніпро. Гендерна збалансованість, або як жінки Дніпропетровщини ефективно керують громадами. URL : <https://www.ukrinform.ua/rubric-regions/2641605-genderna-zbalansovanist-abo-ak-zinki-dnipropetrovsini-efektivno-keruut-gromadami.html>.
2. Данчева Ольга. Залучення жінок у процес імплементації реформ з децентралізації. Київ, 2017. URL : <https://np.pl.ua/2017/09/pyryatynska-oth-vizme-uchast-u-shkoli-mistsevoho-samovryaduvannya-despro-2017/>.
3. Державна служба статистики України URL : <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
4. Жигір А. А. Підвищення зайнятості на селі як складова розвитку сільськогосподарських територій. *Економіка та держава*. 2012. № 5. С. 14-16.
5. Кобиляцька Вікторія. Жінки в селі: життя в умовах наступу агропромисловості. URL : <https://povaha.org.ua/zhinky-v-seli-zhyttya-v-umovah-nastupu-ahropromyslovosti/>.
6. Малік М. Й. До питання сталою розвитку сільських територій. *Економіка АПК*. 2008. № 5. С. 51-58.
7. Марченко Ксенія. Жінки-лідерки: три історії лідерок місцевого самоврядування. URL : <https://decentralization.gov.ua/news/11162>.
8. Патица Н. І., Нартюк О. В. Стан і шляхи забезпечення зайнятості сільського населення в Україні. *Економіка АПК*. 2020. № 9. С. 42-51.
9. Попова О. Л. Основи гармонізації аграрного і сільського розвитку в сучасній аграрній політиці. *Економіка України*. 2014. № 2. С. 32-43.
10. «Слово і діло». Аналітичний портал. «Як змінювався гендерний склад Ради останні 30 років». Політика. 06.03.2020. URL : <https://www.slovoidilo.ua/2020/03/06/infografika/polityka/yak-zminyuvavsya-hendernyj-sklad-rady-ostanni-30-rokiv>.
11. Талавиря М. П. Розвиток сільських територій в умовах децентралізації. *Економіка АПК*. 2018. № 11. С. 75-79.
12. Формування у молоді гендерно-відповідальної поведінки (на прикладі українських ВНЗ) : навч. посіб. / за заг. ред. Н. Світайло. Суми : Вид-во РА «Хорошие люди», 2013. 209 с.
13. Bactels H. Die Struktur und die Bestimmung sgrunde der Human Kapitals dildung in der Landwirtschaft. Kiel: Wiss - Vest.
14. Florin Marin (адаптований переклад з англійської). Як ми говоримо про гендер: 10 комунаційних принципів, аби показати, що гендерна рівність для нас важлива. URL : <https://undpukraine.medium.com>.

References

1. Blyk Liudmyla (2021). Henderna zbalansovanist, abo yak zhinky Dnipropetrov-shchyny efektyvno keruiut hromadamy [Gender balance, or how women of Dnipropetrovsk region effectively manage communities]. Retrieved from: <https://www.ukrinform.ua/rubric-regions/2641605-genderna-zbalansovanist-abo-ak-zinki-dnipropetrovsini-efektivno-keruut-gromadami.html> [In Ukrainian].
2. Dancheva Olha (2017). Zaluchennia zhynok u protses implementatsii reform z detsentralizatsii [Involvement of women in the implementation of decentralization reforms]. Retrieved from: <https://np.pl.ua/2017/09/pyryatynska-oth-vizme-uchast-u-shkoli-mistsevoho-samovryaduvannya-despro-2017/> [In Ukrainian].
3. Statystychna informatsiia [Statistical information]. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy. URL.....[In Ukrainian].
4. Zhyhir, A.A. (2012). Pidvyshchennia zainiatosti na seli yak skladova rozvytku silskohospo-darskykh terytorii [Increasing employment in rural areas as part of the development of agricultural areas]. *Ekonomika ta derzhava*, 5. [In Ukrainian].
5. Kobyliatska Viktoriia (2015). Zhinky v seli: zhyttia v umovakh nastupu ahropromyslovosti [Women in the village: life in the conditions of the onset of agro-industry]. Retrieved from: <https://povaha.org.ua/zhinky-v-seli-zhyttya-v-umovah-nastupu-ahropromyslovosti/> [In Ukrainian].
6. Malik, M.Yo. (2008). Do pytannia staloho rozvytku silskykh terytorii [On the issue of sustainable development of rural areas]. *Ekonomika APK*, 5, pp. 51-58 [In Ukrainian].
7. Marchenko Kseniia (2019). Zhinky-liderky: try istorii liderok mistsevoho samovriadyvannya [Women leaders: three stories of local government leaders]. Retrieved from: <https://decentralization.gov.ua/news/11162> [In Ukrainian].
8. Patyka, N.I. & Nartiuk, O.V. (2020). Stan i shliakhy zabezpechennia zainiatosti silskoho nase-lennia v Ukraini [Status and ways to ensure employment of the rural population in Ukraine]. *Ekonomika APK*, 9, pp. 42-51 [In Ukrainian].
9. Popova, O.L. (2014). Osnovy harmonizatsii ahrarnoho i silskoho rozvytku v suchasni ahrarnii politytsi [Fundamentals of harmonization of agricultural and rural development in modern agricultural policy]. *Ekonomika Ukrainy*, 2, pp. 32-43 [In Ukrainian].
10. Slovo i dilo. Analitichnyi portal. Iak zmniuvasia hendernyi sklad Rady ostanni 30 rokiv [Word and deed. Analytical portal. "How the gender composition of the Council has changed over the last 30 years"]. (2020). Polityka, 06.03.2020. Retrieved from: <https://www.slovoidilo.ua/2020/03/06/infografika/polityka/yak-zminyuvavsya-hendernyj-sklad-rady-ostanni-30-rokiv>[In Ukrainian].
11. Talavyria, M.P. (2018.) Rozvytok silskykh terytorii v umovakh detsentralizatsii [Development of rural areas in the conditions of decentralization]. *Ekonomika APK*, 11, pp. 75-79 [In Ukrainian].
12. Svitailo, N., et al. (2013). Formuvannia u molodi henderno-vidpovidalnoi povedinky (na prykladi ukrains-kykh VNZ): navchalnyi posibnyk [Formation of gender-responsible behavior in young people (on the example of Ukrainian universities): textbook]. Sumy: Vydavnytstvo RA „Khoroshye liudy” [In Ukrainian].
13. Bactels, H. Die Struktur und die Bestimmung sgrunde der Human Kapitals dildung in der Landwirtschaft. Kiel: Wiss. - Vest. [In German].
14. Florin Marin (2021). Iak my hovorymo pro hender: 10 komunatsiinykh pryntsyviv, aby pokazaty, shcho henderna rivnist dlia nas vazhlyva [How we talk about gender: 10 communication principles to show that gender equality is important to us]. Retrieved from: <https://undpukraine.medium.com> [In Ukrainian].

Sabluk H. I. Gender balance in the context of decentralization of rural development management

The purpose of the article is to theoretically and scientifically substantiate the main methodological foundations for conducting research on gender equality and the introduction of principles covering the life of rural people.

Research methods. The research process was carried out by methods of monographic and logical analysis of the development of rural areas in the system of gender policy. The issues of decentralization in the countryside are analyzed as a process of redistribution of functions and basic powers by the angle of gender. Attention is focused on women's participation in reforms at the local level.

Research results. The issues of gender problems are highlighted: ensuring equal rights and opportunities in the economic, social and political life of the rural population. Attention is paid to the gender role of women in terms of the characteristics of his behavior as a mother, wife, mistress, guardian of the clan. It has been established that in the course of the decentralization reform, broader powers and directions of development in the economic and social life of rural people are revealed.

Scientific novelty. The interest of communities in equal partnership between men and women in any initiatives for the economic, social and spiritual development of their rural region is characterized, takes the form of gender balance. The article considers the desire to provide a fair proof of their participation in public life, without diminishing the role of women and their work. Purposefulness should be aimed at overcoming established stereotypes. Attention is drawn to the interest of the scientific world in proving that gender equality is important for society.

Practical significance. The research results emphasize that gender is a socially constructed phenomenon and this should be a direct targeting of the fair representation of each gender in the social process - with the interaction of respect and kindness for women's steps in their achievements. A number of important principles have been proposed covering the life of rural society. Refs.: 14.

Keywords: gender; gender balance; rural areas; decentralization; gender knowledge; rural women; woman leader.

Sabluk Hanna Ivanivna - senior research fellow of the department of social and economic development of rural territories, National Scientific Centre "Institute of Agrarian Economics" (10, Heroiv Oborony St., Kyiv, 03127)
E-mail: alexey@iae.kiev.ua

Саблук А. И. Гендерная сбалансированность в условиях децентрализации управления сельским развитием

Цель статьи - теоретически и научно обосновать основные методические основы по исследованию гендерного равенства и внедрения принципов, которые охватывают сферу жизни сельских людей.

Методика исследования. Применены методы монографического и логического анализа развития сельских территорий в системе гендерной политики. Проанализированы вопросы децентрализации на селе как процесса перераспределения функций и основных полномочий углом гендера. Сконцентрировано внимание на участии женщин в реформах на местном уровне.

Результаты исследования. Освещены вопросы по гендерным проблемам: обеспечение равных прав и возможностей в экономической, общественно-политической жизни сельского населения. Уделено внимание гендерной роли женщины по характеристике её поведения как матери, жены, хозяйки, хранительницы рода. Установлено, что в процессе реформы децентрализации раскрываются более широкие полномочия и направления развития в экономической и социальной жизни сельских людей.

Элементы научной новизны. Охарактеризована заинтересованность общин в равном партнерстве между мужчинами и женщинами в любых инициативах экономического, социально-бытового и духовного развития их сельского региона, что принимает форму гендерной сбалансированности. Рассмотрено стремление справедливого доказательства их участия в общественной жизни, не умаляя при этом роли женщин и их работы. Целеустремленность должна быть направлена на преодоление устоявшихся стереотипов. Обращено внимание на интерес научного мира в доказательстве важности гендерного равенства для общества.

Практическая значимость. Результатами исследований выделен гендер как общественно-сконструированное явление, что должно обеспечить разнородное представление каждого пола в общественном процессе, с соблюдением и пониманием приложенных женских усилий в их достижениях. Предложен ряд важных принципов, что охватывают сферу жизни сельского общества. Библиогр.: 14.

Ключевые слова: гендер; гендерная сбалансированность; сельские территории; децентрализация; гендерные знания; сельские женщины; женщина-лидер.

Саблук Анна Ивановна - старший научный сотрудник отдела социально-экономического развития сельских территорий, Национальный научный центр «Институт аграрной экономики» (03127, г. Киев, ул. Героев Обороны, 10)
E-mail: alexey@iae.kiev.ua

Стаття надійшла до редакції 04.01.2021 р.

Фахове рецензування: 11.01.2021 р.

Бібліографічний опис для цитування:

Саблук Г. І. Гендерна збалансованість в умовах децентралізації управління сільським розвитком. *Економіка АПК*. 2021. № 1. С. 53 – 59. <https://doi.org/10.32317/2221-1055.202101053>

Sabluk, H.I. (2021). Henderna zbalansovanist v umovakh detsentralizatsii upravlinnia silskym rozvytkom [Gender balance in the context of decentralization of rural development management]. *Ekonomika APK*, 1, pp. 53 – 59 [In Ukrainian]. <https://doi.org/10.32317/2221-1055.202101053>

* * *